

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 3, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.3.657

*М. К. Терещенко,
к. е. н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Державний вищий навчальний заклад «НГУ», м. Дніпропетровськ*

ОСОБЛИВОСТІ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ ВУГЛЕДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*М. К. Tereshchenko,
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Audit,
State Higher Educational Institution «National Mining University», Dnipropetrovsk*

FEATURES OF COAL-MINING ENTERPRISE REHABILITATION AUDIT IN THE CONTEXT OF ECONOMIC INSTABILITY

Стаття присвячена особливостям проведення санаційного аудиту вугледобувного підприємства в умовах економічної нестабільності з метою аналізу, прогнозування, планування та оптимізації діагностичних параметрів, що визначають можливість приватизації підприємства. Обґрунтовано поняття «ступінь санаційної привабливості» шахти, що являє собою кількісну (абсолютну або відносну) характеристику того результату, що визначає ефективність підприємства як системи. Проаналізовано основні показники, які використовують при проведенні санаційного аудиту. Узагальнено особливості санаційного аудиту вугледобувного підприємства. Сформульовано положення щодо економічної доцільності відпрацювання ділянки зі складними гірничо-геологічними умовами.

The paper concerns features of coal-mining enterprise rehabilitation audit in the context of economic instability to analyze, estimate, plan, and optimize diagnostic parameters determining the possibility of the enterprise privatization. A concept of a "degree of rehabilitation attractiveness of a mine" being quantitative (absolute or relative) characteristic of the result determining efficiency of the enterprise as a system is rationalized. Basic factors applying in the process of rehabilitation audit are studied. Possibilities for coal-mining enterprise rehabilitation audit are generalized. Principles concerning economic expediency to mine a site with complicated mining and geological conditions are formulated.

Ключові слова: *вугледобувне підприємство, державний бюджет, інвестиційна привабливість, реструктуризація, санаційний аудит, собівартість, фінансовий аналіз.*

Keywords: *coal-mining enterprise, state budget, investment attractiveness, restructuring, rehabilitation audit, self-cost, financial analysis.*

Постановка проблеми. На сьогодні діючі шахти можуть функціонувати з необхідним ступенем ефективності лише в тому випадку, якщо вони будуть належним чином забезпечені інвестиційними ресурсами. Тривала політика штучно занижених цін на вугілля і практика дотацій, викликаних перевищенням собівартості над ціною призвели до втрати стимулів до дослідження і реалізації резервів покращення економічних показників, що характеризують стан шахти як системи.

В умовах обмеженої державної фінансової підтримки інвестиційної діяльності і непривабливості значної частини вугледобувних підприємств, важливого значення набули питання визначення інвестиційної привабливості окремих шахт для залучення недержавних коштів та впровадження корпоративних форм управління відпрацюванням ефективних запасів. Тому вирішення теоретичних і практичних задач удосконалення оцінки інвестиційної привабливості вугледобувного підприємства за допомогою проведення санаційного аудиту з подальшою санацією є безсумнівно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми проведення санаційного аудиту для удосконалення оцінки інвестиційної привабливості вугледобувного підприємства завжди привертала увагу вчених. Широко відомі роботи Амоші О.І., Півняка Г.Г., Вагонової О.Г., Галушко О.С., Саллі В.І., Семенова А.В., Терещенка О.О. та ін. Але погіршення стану вугледобувних підприємств завдяки відсутності чіткого механізму реалізації державної політики щодо розвитку вугільної галузі потребує перегляду існуючих підходів до управління вугільними підприємствами в умовах ринкової кон'юнктури та проведення особливого санаційного аудиту з визначенням «ступеня санаційної привабливості» шахти.

Формулювання цілей статті. Проаналізувати існуючу методіку санаційного аудиту та, враховуючи специфіку діяльності вугледобувного підприємства, виробити методику санаційного аудиту саме для потреб вугледобувного підприємства, яка буде націлена на удосконалення інвестиційної привабливості підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення досвіду трансформаційних процесів в управлінні вугільним підприємством свідчить про надто велику кількість економічно недоцільних проектів. Звичайно, не останню роль відіграє постійна нестабільність зовнішнього середовища господарювання, але й внутрішні чинники, також, не слід ігнорувати. Способи управління виробничою системою, що використовувались раніше, не дають позитивних результатів. Тому, однією з найактуальніших проблем сьогодення для вугільної шахти є пошук механізмів управління, що гарантують залучення інвестицій на просте та розширене відтворення потужності шахт. Невизначеність програми приватизації свідчить про відсутність стратегічного бачення місця та перспектив вугільної галузі в енергетичному секторі та в економіці країни загалом. В обставині відсутності достатніх державних коштів потрібне впровадження сучасних методів управління розвитком окремих вугільних підприємств, основою яких є стратегічний розвиток.

В сучасних умовах, поряд з вивченням окремих аспектів роботи вугільних підприємств, особливої актуальності набуває дослідження механізму оцінки стану шахт саме в умовах корпоративного управління відпрацюванням перспективних запасів вугілля, його методів та інструментів регулювання з урахуванням різних форм їх власності. Відбір шахт в групи першочергового державного та недержавного інвестування повинен вестись за критеріями обсягів та якості промислових

запасів вугілля, річної виробничої потужності і рівня резервів з пропускної спроможності ланок [1].

Підвищення ефективності функціонування вугільних підприємств в умовах гострого дефіциту державного бюджету можливо здійснювати лише поетапно шляхом закриття збиткових безперспективних підприємств і приватизації шахт перспективної групи. На цьому шляху найскладнішим є вирішення питання щодо проведення межі між перспективними та неперспективними шахтами. Ця складність зумовлена невизначеністю механізму паспортизації, тобто обґрунтуванням доцільності функціонування тієї чи іншої шахти.

Найважливішим економічним показником будь-якого варіанта розвитку підприємства є його інвестиційна привабливість, і враховувати цей чинник необхідно, оскільки фінансові ресурси завжди обмежені. Якщо керуватися цією обставиною безпосередньо й ізольовано, то критерієм кращого варіанту завжди буде мінімум інвестицій. Однак, такий критерій не може бути прийнятий у принципі, оскільки він стимулює пріоритет найдешевших варіантів розвитку шахти, що в перспективі прирікає економіку підприємства на застій. Збільшення інвестицій дозволяє вирішити проблему збільшення обсягу видобутку вугілля, підвищення його якості, підвищення рівня концентрації виробництва, зниження собівартості. Проблема полягає в співвідношенні обсягу інвестицій і досягнутого ефекту. Тому інвестиції в умовах корпоративного управління доцільно враховувати у виді обмеження шляхом ухвалення граничного ліміту, який не може бути перевищений.

Необхідні більш рішучі заходи з реструктуризації шахтного фонду, яка передбачає не ліквідацію частини шахт, а спочатку проведення санації, їх технічне переозброєння з виділенням тих комплексів, які сьогодні можуть дати ефективну віддачу. В Україні є чимало шахт, які при відповідному підході до їх реструктуризації могли б працювати прибутково [2].

Благополучний фінансовий стан підприємства – це важлива умова його безперервного й ефективного функціонування. Для його досягнення необхідно забезпечити постійну платоспроможність суб'єкта, високу ліквідність його балансу, фінансову незалежність і високу результативність господарювання. Для цього необхідно вивчати численні показники, які характеризують всі сторони діяльності підприємства (виробництво, його потенціал, організацію, реалізацію, фінансові операції, рух грошових потоків) для виявлення глибинних причин зміни фінансового становища.

Санаційний аудит є окремим напрямком діяльності аудиторських фірм, який має свої особливості як щодо методів, так і щодо об'єктів і цілей проведення. Характерною рисою санаційного аудиту є те, що він проводиться на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі. Мета санаційного аудиту — оцінити санаційну спроможність підприємства на підставі аналізу фінансово-господарської діяльності та наявної санаційної концепції [3].

Якщо простежити історію виникнення аудита, то можна зробити висновок про те, що санаційний аудит вийшов у результаті «еволюціонування» звичайного аудита й згодом поділу його на види. Поділ аудита на види можна представити у вигляді схеми поданої на рис. 1.

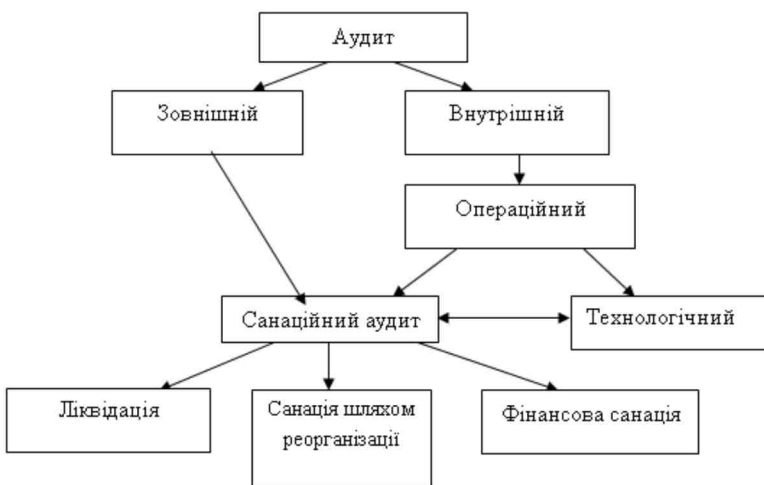

Рис. 1. Сучасні види аудиту *
*Побудовано за [4]

Відповідно до представленої схеми санаційний аудит сформувався в результаті поділу спочатку зовнішнього (незалежного) і внутрішнього (залежного) аудита. Зовнішній аудит, насамперед, спрямований на аналіз фінансової звітності, підтвердження правильності звітності й обліку й повинен вироблятися кваліфікованими аудиторами. Внутрішній аудит проводиться працівниками самого підприємства й розглядається як елемент системи внутрішнього контролю, створений адміністрацією для перевірки, оцінки й подання звітності про бухгалтерський облік й інші складові контролю господарської діяльності.

Операційний аудит не тільки оцінює внутрішньогосподарський контроль, але й спрямований на ефективність і продуктивність господарської системи, перспективу її розвитку. У свою чергу санаційний аудит спрямований на аналіз і перевірку діяльності підприємства яке перебуває в кризі, а його результатом повинне служити висновок про підсумки перевірки й перспективах виходу підприємства із кризи (ліквідація, реорганізація або фінансова санація підприємства). Санаційний аудит проводиться зовнішніми аудиторами в тісному співробітництві із внутрішніми службами підприємства, особливо з відділом контролінга. Особи, які проводять санаційний аудит, повинні бути не тільки висококваліфікованими економістами, а й розумітися на галузевих особливостях діяльності підприємства. У правовому й в економічному плані аудитор повинен бути повністю незалежним як від підприємства, аудит якого проводиться, так і від замовника аудиторського висновку (кредиторів й інвесторів).

На основі даних, отриманих у результаті аудита, розробляються загальні висновки й пропозиції доцільності ліквідації або санації підприємства. Якщо виробничий потенціал підприємства зруйнований, структура балансу незадовільна, то приймається рішення про консервацію й ліквідацію даної господарської структури.

У випадку, якщо санаційний аудит показав, що підприємство має реальну можливість відновити платоспроможність, володіє досить кваліфікованим управлінським персоналом, ринками збуту своєї продукції, виробництво продукції відповідає пріоритетним напрямкам розвитку економіки країни, а також існують реальні можливості залучення фінансових ресурсів зовнішнього санатора, те може бути ухвалено рішення про проведення фінансової санації підприємства [5].

Санаційний аудит не слід отождествлювати з причинно-наслідковим аналізом фінансового стану підприємства, який здійснюється під час розробки плану санації і є складовою частиною класичної моделі санації. В обох випадках використовуються одні й ті самі методи аналізу, схожі цілі, але між причинно-наслідковим аналізом та санаційним аудитом існує принципова різниця: у першому випадку йдеться про складову процесу розробки плану санації, у другому — про перевірку достовірності та реальності наведених у плані санації даних [3]. Головним критерієм прийняття рішення щодо санації чи ліквідації підприємства є його санаційна спроможність. Водночас кінцевою метою фінансової санації суб'єкта господарювання є забезпечення його життєдіяльності в довгостроковому періоді. Отже, санаційна спроможність визначається здатністю підприємства до виживання. Ефективність проведення санації можна забезпечити планомірним розвитком і використанням потенціалу підприємства, а також через послаблення факторів, які обмежують проведення санації. У випадку довгої фінансової кризи фактори, які забезпечують потенціал підприємства, поступово виснажуються. Внаслідок цього позиція підприємства послаблюється.

Санація вважається успішною, коли з допомогою зовнішніх і внутрішніх фінансових джерел, проведення організаційних і виробничо-технічних удосконалень, підприємство виходить з і забезпечує свою прибутковість і конкурентоспроможність в довгостроковому періоді [5].

На відміну від звичайного аудиту санаційний аудит спрямований не на перевірку достовірності фінансово-господарської діяльності підприємства, а на розробку та реалізацію плану санації, насамперед оцінка фінансового аналізу, виявлення причин фінансових утруднень, можливостей поліпшення використання фінансових ресурсів, прискорення обороту засобів і зміцнення фінансового становища.

Наведемо основні напрямки санаційного аудиту, які можуть бути застосовані до підприємств вугільної промисловості України. Відмінною рисою санаційного аудиту є те, що він проводиться на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі. Метою його є оцінка глибини кризи і можливостей його подолання.

Спочатку проводиться аналіз фінансово-господарського стану підприємства, який починається з оцінки основних показників діяльності та майново-фінансового становища даного суб'єкта господарювання. За даними бухгалтерського балансу визначається загальна вартість майна, сума оборотних активів і розмір власних і позикових коштів, вкладених у майно підприємства. Найважливішими показниками, які розраховуються в процесі санаційного аудиту, є абсолютна ліквідність на початок і кінець звітного періоду і платоспроможність.

За даними аналітичного обліку на останню звітну дату, в процесі санаційного аналізу, проводиться розшифровка кредиторської та дебіторської заборгованостей з фіксацією дати її виникнення та суми. При цьому слід мати на увазі, що штрафи, пені, неустойки, визнані боржником або щодо яких отримано рішення арбітражного суду про їх стягнення, відносяться на результати фінансово-господарської діяльності і до їх отримання або сплати відображаються у звітності одержувача і платника відповідно в статтях дебіторів і кредиторів.

При аналізі показників праці використовуються показники динаміки чисельності працюючих та рівня заробітної плати, рівень втрат робочого часу, досліджують приховане безробіття, плінність кваліфікованих робітників та інженерно-технічних кадрів.

Причиною незадовільного фінансового стану підприємства може бути також зміст на балансі значного числа об'єктів соціально-культурного призначення, тому необхідно взяти до уваги також витрати в даній області.

Найважливішою складовою частиною аналізу є оцінка об'єктів незавершеного будівництва. На основі результатів оцінки визначають можливості їх реалізації в рахунок погашення заборгованості або приватизації.

При аналізі впливу діяльності підприємства на екологічну обстановку в регіоні необхідно також використовувати інформацію про штрафні санкції за забруднення навколишнього середовища.

Але існуючий механізм проведення санаційного аудиту не враховує специфіку вугледобувного підприємства, як системи, котра включає в себе три підсистеми: природну, технологічну та економічну [6].

Перша підсистема шахти формується гірничо-геологічними умовами, які існують споконвічно і належать до некерованих чинників. Друга підсистема являє рівень технології відпрацювання запасів. Вона формується під впливом рівня очисного устаткування і природних умов, до яких ми змушені пристосовуватися. Третя – результат дії двох перших частин системи і досягнутого рівня суспільного розвитку. Природна і технологічна підсистеми впливають безпосередньо і побічно на економічні результати роботи шахти. При системному підході показник, що характеризує шахту, повинний враховувати всі три її складові, і тому стає ясною невдача спроб обмежитися яким-небудь одним показником. Але очевидно, що шахта з малими запасами є безперспективним підприємством, навіть у тому випадку, коли всі інші параметри в неї високі.

Основне, що необхідно домогтися в умовах приватизації шахт для підтримки і забезпечення розвитку виробництва – забезпечення прибутковості вугледобутку. В умовах корпоративного відпрацювання запасів інвестора практично не цікавить, які капітальні витрати були витрачені раніше державою при спорудженні шахти. Вони виявляють себе тільки через величину загальношахтних витрат, що додаються до витрат на очисні роботи. Зі своєї сторони держава, як інвестор, у результаті роботи шахти одержує дохід у виді податків і відрахувань, величина яких залежить від результатів поточної діяльності шахти, але прямо з величиною капітальних витрат на її спорудження або реконструкцію, не зв'язана [7]. З урахуванням цього і розглянемо доцільність залучення до відпрацювання запасів на корпоративній основі.

Припустимо, шахта є самостійним підприємством, досить забезпечена запасами, добуває цінні сорти антрациту і реалізує його без збагачення. Умовою підтримки і розвитку виробництва в цьому випадку є беззбитковість підприємства.

Більшість антрацитових шахт Донбасу функціонують тривалий час і значна частина їх запасів уже відпрацьована, однак з різних причин залишилися окремі ділянки, які ще не відпрацьовані. В основі цього лежить велика розмаїтість природних умов шахтних полів. Можна вказати три групи причин, по яких залишилися невідпрацьованими ділянки: технологічні, економічні й екологічні. Як приклад, укажемо труднощі механізації очисних робіт на крутих пластах, великі припливи води, труднощі провітрювання, технологічні порушення тощо. Науково-технічний прогрес відкриває принципові можливості відпрацювання ділянок, що раніш були утруднені, як правило, у зв'язку з необхідністю додаткових витрат, наприклад, для проведення штреків і квершлагів, у той час як шахти часто не мали у своєму розпорядженні необхідні кошти. У той час є окремі підприємці й організації, що бажать укласти свій капітал у вугільну промисловість даного регіону, але мають у своєму розпорядженні недостатні кошти, щоб купити або орендувати шахту в цілому, але могли б орендувати окремі ділянки [1].

Загальна постановка питання наступна: визначити, при яких умовах економічно доцільно відпрацювання запасів антрациту на ділянках з відносно складними умовами (наприклад, забалансових запасів), якщо альтернативою є втрата запасів у надрах. Центральним пунктом є вибір критерію доцільності відпрацювання запасів нової ділянки або втрата цих запасів.

Перша частина цього питання вирішується досить просто загальновідомими показниками, наприклад, терміном окупності капіталу. Набагато складніше оцінити втрату запасів у надрах, оскільки корисні копалини не мають вартості, і в зв'язку з цим може здаватися, що втрата цих запасів має нульову цінність і нею можна нехтувати. Але цьому суперечать наступні фактори [8]:

- будучи використаним, вугілля приносить певний ефект;
- родовище вугілля характеризується великою розмаїтістю, як безпосередньо по якості корисної копалини, так і за умовами залягання і добування (гірничо-геологічні умови) і територіальним положенням;
- той самий капітал, вкладений у різні вугільні родовища, приносить різний ефект.

Тому, введемо поняття «ступінь санаційної привабливості» шахти. Воно становить собою кількісну характеристику того результату, що визначає ефективність системи. Звідси може бути зроблений перехід до поняття «санаційно безперспективна» шахта, якщо встановити ту межу ступеня ефективності, при якій шахта відноситься до категорії «безперспективних». Оскільки шахта розглядається як сукупність зазначених трьох підсистем, то ознака „санаційної привабливості” повинна враховувати стан цих підсистем (сучасний або перспективний). Тут можуть бути різні пропозиції, і ми, на підставі аналізу структури шахти, пропонуємо наступний підхід. З кожної з підсистем вибираються дві найбільш показні характеристики, що можуть бути оцінені кількісно. Їх перелік наведено у табл. 1.

Прийняття собівартості як граничної вартісної величини можна вважати раціональним, оскільки це економічна філософія інвестора з погляду доцільності фінансування корпоративного відпрацювання. Однак, і такий підхід може виявитися незадовільним з тієї причини, що на шахті, яка має собівартість навіть нижче середньої по об'єднанню, на ділянці корпоративного відпрацювання вона може теоретично виявитися вище середньої по регіону, і тоді корпоративне відпрацювання запасів може виявитися свідомо недоцільним, хоча собівартість видобутку на цих ділянках буде нижче, ніж на інших шахтах регіону.

Таблиця 1.
Оцінні характеристики шахти щодо її перспективності *

Підсистема	Характеристика
Природна	1. Потужність пластів 2. Індекс стану шахти за природними факторами
Технологічна	1. Показник технологічної надійності 2. Питома довжина гірничих виробок
Економічна	1. Собівартість 1т готової вугільної продукції 2. Річний видобуток вугілля

*Побудовано за [8]

На підставі сказаного можна сформулювати наступне положення. Відпрацювання ділянки зі складними гірничо-геологічними умовами економічно доцільно, якщо загально шахтна собівартість вугілля, добутого на даній ділянці, буде не вище, ніж максимальна собівартість на шахтах України, що добувають вугілля такої ж марки, тобто виконана умова:

$$C_{i \text{ шах. діл.}} \leq \max \{ C_j \} \quad (1)$$

Загальна постановка питання наступна: визначити, при яких умовах економічно доцільно відпрацювання запасів антрациту на ділянках з відносно

складними умовами (наприклад, збалансових запасів), якщо альтернативою є втрата запасів у надрах. Центральним пунктом є вибір критерію доцільності відпрацювання запасів нової ділянки або втрата цих запасів.

Як критерій економічної доцільності відпрацювання запасів антрациту в складних ділянках, вважаємо за доцільне прийняти термін окупності капітальних витрат на розробку цих ділянок, за рахунок зниження собівартості вугілля на шахті в цілому:

$$T = \frac{K}{C_0 - C_1} \leq T_0, \quad (2)$$

де T_0 – бажаний термін окупності, част. од.; K – додатковий капітал у розробку складних ділянок, грн.; C_0, C_1 – відповідно, собівартість видобутку вугілля на шахті в цілому до і після відпрацювання складних ділянок, грн.

Зниження собівартості антрациту на шахті в цілому, у випадку розробки складних ділянок, досягається за рахунок відносної економії загально шахтних витрат на одиницю продукції в зв'язку зі збільшенням видобутку на шахті та визначається за розрахунком:

$$\Delta C = C_0 - C_1 = C_0 - \frac{R_0 + \Delta R_0}{D_0 + \Delta D_0} \quad (3)$$

$$\Delta R_0 = \sum_{i=1}^n R_{\Delta i},$$

де, R_0 – витрати на видобуток вугілля на шахті в цілому до розробки складних ділянок; D_0 – видобуток вугілля до розробки складних ділянок; $\Delta R_0, \Delta D_0$ – відповідно збільшення витрат і видобутку в зв'язку з розробкою складних ділянок; n – кількість врахованих процесів, де відбувається подорожчання в зв'язку з розробкою складних ділянок (очисні і підготовчі роботи, підземний транспорт, провітрювання й ін.).

З формули (3) безпосередньо випливає, що розробка складних ділянок недоцільна, якщо вона призводить до підвищення собівартості видобутку антрациту на шахті в цілому. Виключення може становити розробка ділянок особливо цінних і дефіцитних сортів, але тоді потрібні спеціальні дотації.

Підсумовуючи виконані дослідження, можна констатувати, що зміна форми власності вугільного підприємства не може бути самоціллю. Варто виходити, насамперед, з необхідності його фінансового оздоровлення, технічного переоснащення і технологічного відновлення.

При цьому приватизацію вугільного підприємства доцільно здійснювати при одночасному виконанні умов залучення недержавних інвестицій. Але існуючий механізм управління державними корпоративними правами не враховує специфіку вугільної галузі, необхідну для оптимізації співвідношення державних і недержавних коштів на розвиток шахтного фонду. При цьому необхідно забезпечити адекватну реакцію трудового колективу, менеджменту підприємства на процес формування сприятливого інвестиційного клімату, забезпечити участь всього трудового колективу і досягнення цієї мети.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На сучасному економічному етапі санаційний аудит потребує досконалих знань предмету дослідження підприємства. Проблематичною являється недостатня кількість компетентних спеціалістів в сфері проведення санації, так як кожне підприємство потребує індивідуального підходу.

Таким чином, першочерговим завданням для залучення інвестора підприємству вугільної промисловості необхідно провести санаційний аудит. Якщо підприємство має можливість відновити платоспроможність, то інвестори, дивлячись на реальність отримання прибутку, будуть вкладати грошові кошти у вугільні шахти України.

Проведення санаційного аудиту вугледобувного підприємства дає змогу оцінити, наскільки воно готове до погашення своїх боргів і відповісти на запитання, наскільки воно є незалежним з фінансового боку, збільшується або зменшується рівень цієї незалежності, чи відповідає стан активів і пасивів підприємства цілям його господарської діяльності. Обґрунтовано, що при проведенні санаційного аудиту вугледобувного підприємства, доцільним вважається передача у корпоративне управління відпрацювання запасів за умови зниження собівартості видобутку вугілля по шахті в цілому у порівнянні із власною розробкою нових ділянок в умовах обмежених інвестиційних ресурсів шахти та інвестора.

Література.

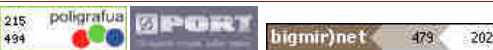
- Амоша А.И. Системный анализ шахты как объекта инвестирования / А.И. Амоша, М.А. Ильшов, В.И. Салли // Донецк: ИЭП НАН Украины, 2002. – 68 с.
- Пивняк Г.Г. Воспроизводство шахтного фонда и инвестиционные процессы в угольной промышленности Украины / Г.Г. Пивняк, А.И. Амоша, Ю.П. Ященко и др. // К.: Наук. думка, 2004. – 331 с.
- Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. [Електронний ресурс] – Режим доступу: ukrkniga-text/27/23/
- Терещенко М.К. Еволюція форм аудиту / М.К. Терещенко // Матеріали II міжвузівської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених “Проблеми формування і розвитку фінансово-кредитної системи України” – Харків: Штрих, 2002. -394с. – С..
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку проведення досудової санації державних підприємств» від 17.03.2000р. № 515 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/515>
- Вагонова А.Г. Особенности функционирования угольной шахты как природно-технологическо-экономической системы / А.Г. Вагонова // Экономика: проблемы теории та практики. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Вип. 201. –Т. IV. – С. 890-898.
- Галушко О.С. Оцінка ефективності інвестиційно-інноваційного механізму: підприємство, регіон, держава / О.С. Галушко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Д.: Національний гірничий університет, 2008. – Т.3. – 246 с. – С. 12 – 14.
- Терещенко М.К. Економічна оцінка запасів вугілля в умовах корпоративного відпрацювання / І.І Павленко, С.В. Саллі, М.К. Терещенко // Економічний вісник Національного гірничого університету. – Дніпропетровськ, 2008. - № 3. – С. 97 – 102.

References.

- Amosha, A.I., Iliashov, M.A., Salli, V.I. (2002) Sistemnyi analiz shakhty kak obiekta investirovaniia [System analysis of a mine as investment object], IEP NAN Ukraine, 68 pp, Donetsk, Ukraine
- Pivnyak, G.G., Amosha, A.I., Yashchenko, Y.P. i dr. (2004) Vosproizvodstvo shakhtnogo fonda i investitsionnyie protsessy v ugolnoi promyshlennosti Ukrainy [Mine facilities reprocessing and investment processes in coal industry of Ukraine], 331 pp, Naukova Dumka, Kyiv, Ukraine
- Kulakovska, L.P., Picha, Y.V. Organizatsiia i metodyka audytu [Structure and approaches of audit: teaching aid], available at: ukrkniga-text/27/23/
- Tereshchenko, M.K. (2002) Evolutsiia form audytu [Progress of audit types] // Proceedings of the 2nd inter-university scientific and practical conference of students and young scientists “Problems of formation and development of financial and credit system in Ukraine”, Shtrikh, 394 pp. (pp. 256 – 258), Kharkiv, Ukraine.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia poriadku provedennia dosudovoi sanatsii derzhavnykh pidpriemstv” [Order of the Cabinet of Ministers “On the approval of pre-judicial restructuring procedure for state enterprises”] No. 515, d/d 17.03.2000 available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/515>
- Vagonova, A.G. (2005) Osobennosti funktsionirovaniia ugolnoy shakhty kak prirodno-tekhnologo-ekonomicheskoy sistemy [Peculiarities of coal mine functioning as natural, technological and economic system] // Ekonomika: problem teorii ta praktyky [Economics: problems of theory and practice], DNU, Issue No. 201, Vol. IV, pp. 890-898, Dnipropetrovsk, Ukraine.
- Galushko, O.S. (2008) Otsinka efektyvnosti investytsiino-innovatsiinogo mekhanizmu: pidpriemstvo, region, derzhava [Efficiency evaluation of investment and innovative mechanism: enterprise, region, state] // Problemy i perspektyvy innovatsiinogo rozvytku ekonomiky Ukrainy: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Problems and future of Ukrainian economy innovative development: proceedings of international scientific and practical conference], Natsionalny girnychy universytet, Vol. 3, pp. 246 (12-14 pp.), Dnipropetrovsk, Ukraine.
- Tereshchenko, M.K., Pavlenko, I.I., Salli, S.V. (2008) Ekonomichna otsinka zapasiv vugillia v umovakh korporatyvno vidpratsuvannia [Economic assessment of

coal reserves in terms of corporate mining] // Ekonomichny visnyk Natsionalnogo girnychogo universytetu, No.3, pp. 97-102.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"